

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

VNG reactie op het Wetsvoorstel Maatregelen Wet Werk en Bijstand (WWB)

Met de wijzigingen in de WWB wil het kabinet stimuleren dat de bijstandsgerechtigden actief blijven participeren in de maatschappij. Dit betekent dat de bijstandsgerechtigde verplicht wordt tot het leveren van een tegenprestatie, een arbeidsverplichting heeft en – indien hij niet aan de voorwaarden voldoet – voor een periode van drie maanden geen aanspraak kan maken op zijn uitkering. Wij zijn van mening dat deze maatregelen hun doel voorbij schieten omdat hierdoor de nadruk zal komen te liggen op het controleren en handhaven van regels in plaats van maatwerk leveren aan de burger. Wij pleiten daarom voor:

1 **Beleidsvrijheid voor gemeenten zodat zij adequaat kunnen blijven inspelen op arbeidsmarktontwikkelingen**

De meeste bijstandsgerechtigden hebben op termijn meer kans op een langdurig dienstverband via tijdelijke werkplekken. De verplichtingen in de nieuwe WWB sluiten niet aan op deze flexibilisering van de arbeidsmarkt waardoor de aansluiting met de arbeidsmarkt bemoeilijkt wordt. Daarom is het van belang dat gemeenten de mogelijkheid krijgen om:

- ***Af te wijken van de vier-weken-zoekperiode bij flexibele arbeid.***
Door niet af te mogen wijken van de vier-weken-zoekperiode moeten gemeenten werkzoekenden met veel tijdelijk en parttime werk keer op keer deze zoekperiode opleggen. Dit stimuleert een werkzoekende niet om zich actief in te zetten op de flexibele arbeidsmarkt. Veel gemeenten hanteren nu een aangepaste werkwijze die afgestemd is op de specifieke situatie van de werkzoekende. Met het wetsvoorstel maatregelen WWB mag dat straks niet meer.
- ***Het uitkeringsrecht te bevriezen.***
Gemeenten zijn nu verplicht om bij het aanvaarden van werk de uitkering na 30 dagen te beëindigen. Als een ex-bijstandsgerechtigde kort daarna geen werk meer heeft, moet een nieuwe aanvraag ingediend worden. Door het simpel bevriezen van het uitkeringsrecht wordt de aanvraagperiode sterk verkort en dit is minder arbeidsintensief voor zowel de bijstandsgerechtigde als de gemeente.
- ***Af te wijken van het opleggen van de inschrijvingsverplichting voor de bijstandsgerechtigde bij het UWV.***
Het UWV controleert niet standaard op de naleving van deze verplichting, waardoor dit zijn doel – bevorderen re-integratie op de arbeidsmarkt – voorbij schiet en vooral extra bureaucratie en vertraging oplevert.

2 Invoeren WWB maatregelen in 2015

Gemeenten zijn ook bezig met de voorbereidingen op de Participatiewet. Hierin krijgen gemeenten tevens een centrale rol. Daarom is het belangrijk dat beide wetten daadwerkelijk bijdragen aan het doel dat gemeenten voor ogen hebben: meer mensen aan het werk helpen. De beide wetten kennen veel raakvlakken en om die reden is het onlogisch dat er een half jaar tussen beide invoeringsdata zit.

3 Het continueren en verder uitbouwen van de huidige stapelingsmonitor¹

Door de effecten van het beleid in beeld te brengen, kunnen tijdig passende maatregelen worden getroffen voor de burger en kunnen perverse prikkels en waterbedeffecten zoveel mogelijk voorkomen worden. Wij voorzien dat kwetsbare mensen door deze risico's meer een beroep zullen gaan doen op de Bijzondere Bijstand. Het is daarom van belang dat de stapelingseffecten van de verschillende wetgevingstrajecten in het kader van de 3-decentralisaties goed gemonitord blijven worden.

---

¹ De stapelingsmonitor is een integraal databestand waarin alle Nederlanders en alle Nederlandse huishoudens voorkomen met hun gezinssamenstelling, hun inkomen, toeslagen en hun gebruik aan regelingen en voorzieningen in het domein van de zorg en de sociale zekerheid. Ontwikkeld door ministerie van SZW, CBS, G4 en G32 steden.

De risico's van het wetsvoorstel Maatregelen WWB

Als gemeenten zien wij een aantal risico's aan dit wetsvoorstel die nadelig is voor de implementatie van de nieuwe wet- en regelgeving, de uitvoeringspraktijk, het maatwerk en de informatieverstrekking aan de burger. Deze risico's zijn:

1 Invoeringsdatum is niet haalbaar voor gemeenten en heel verwarrend voor burgers

Gemeenten voorzien grote problemen als het kabinet vasthoudt aan invoering van de maatregelen op 1 juli 2014. De impact van de wetwijziging op gemeenten en hun burgers is groot. Wij willen de Maatregelen WWB en de Participatiewet gelijktijdig invoeren op 1 januari 2015. De VNG heeft een enquête uitgezet onder haar leden. Hieruit blijkt dat ruim 85% van de gemeenten een gelijktijdige invoering van de wetten wil. Wij hebben daarvoor de volgende argumenten:

- **Langere implementatieperiode nodig**

De implementatie van de Maatregelen WWB op zich is een enorme klus. Verordeningen moeten worden aangepast, burgers moeten goede voorlichting krijgen over de effecten van de wet op hun situatie, het interne werkproces moet worden aangepast, medewerkers getraind en de ICT van zowel gemeenten als UWV (e-intake) zal aangepast moeten worden. Los daarvan zullen gemeenten de komende tijd alle zeilen bij moeten zetten om de toename van het aantal bijstandsgerechtigden goed op te kunnen vangen en mensen in een lastige arbeidsmarkt naar werk te begeleiden. Om het primaire proces niet te zwaar te belasten, zou het goed zijn om gemeenten een langere implementatieperiode te geven.

- **Gelijktijdige communicatie naar de burger voor Maatregelen WWB en Participatiewet**

In 2014 start ook de implementatie van de Participatiewet die per 1 januari 2015 in moet gaan. Voor burgers is het heel vervelend als zij in korte tijd twee maal geïnformeerd moeten worden over grote veranderingen rondom werk en inkomen. Wij pleiten er dan ook voor om de communicatie naar de burger over de Maatregelen WWB en de Participatiewet bij elkaar te kunnen houden.

- **Integrale aanpak nodig in 2014**

Daarnaast betekenen twee losse invoerdata voor gemeenten een onnodig zware belasting. Binnen één jaar tijd moeten werkprocessen twee maal aangepast worden, moeten medewerkers twee maal getraind en geschoold worden en de ICT twee maal aangepast. Wij pleiten daarom ook om de ruimte om een integrale aanpak te hanteren in 2014.

2 Positie kwetsbare burgers onderbelicht

- **Bijstandsgerechtigden met weinig bestedingsruimte**

Mensen met een bijstandsuitkering hebben weinig bestedingsruimte en hebben meestal niet de financiële middelen om een periode zonder inkomen te kunnen overbruggen. De kans is dus groot dat deze mensen in financiële problemen zullen komen wanneer zij drie maanden geen aanspraak kunnen maken op hun uitkering. Daar komt bij dat twee derde van de huidige bijstandsgerechtigden nu al kampen met schulden. Dit kan ondervangen worden door van de uniforme maatregel drie maanden geen uitkering een 'kan-bepaling' te maken.

- **Samenwonende gepensioneerden met alleen AOW-uitkering**

Samenwonende gepensioneerden met alleen een AOW-uitkering zijn niet in staat om hun inkomenspositie te verbeteren omdat zij niet meer kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. Bovendien wordt deze groep extra hard getroffen omdat zij door het ontbreken van de inflatiecorrectie, toenemende woonlasten en de beperking van bijvoorbeeld huurtoeslag – als gevolg van het samen bewonen van een woning – sowieso al minder te besteden hebben.

- ***Bijstandsgerechtigden met mantelzorg***

Mantelzorg wordt met dit wetsvoorstel eerder afgeremd dan gestimuleerd. Als een bijstandsgerechtigde mantelzorg krijgt kan dit al snel leiden tot een verlaging van zijn uitkering. Bovendien mag de mantelzorg de re-integratie naar werk niet in de weg staan. Dit staat haaks op het feit dat gemeenten de eigen kracht van mensen willen stimuleren door ook het netwerk van de betrokkene bij de zorg te betrekken. Deze wet- en regelgeving werkt dat in onze optiek tegen en belemmert een integrale aanpak voor het gezin.

3 Grote kans op het ontstaan van extra en onnodige bureaucratie

Het wetsvoorstel focust zo sterk op het opleggen en handhaven van nieuwe regels dat gemeenten steeds minder capaciteit kunnen inzetten om mensen naar werk te begeleiden en werkgevers te ontzorgen.

- ***De verplichte tegenprestatie om de aanspraak op de uitkering te kunnen behouden***

Voor de organisatie van maatschappelijk nuttige activiteiten, de begeleiding en ondersteuning van mensen en de controle en handhaving van de tegenprestatie is veel meer menskracht nodig dan waar gemeenten nu over beschikken. Bovendien krijgen gemeenten te maken met extra kosten rondom verzekeringen en aansprakelijkheid. De Raad van State wees in hun advies aan het kabinet ook op dit probleem.

- ***De uitvoering van het armoedebeleid***

De structurele verhoging van de bijzondere bijstand is – zeker door de huidige economische crisis – hard nodig om huishoudens te compenseren voor hun inkomensverlies, schulden of faillissement. Omdat het hier een individuele aanspraak betreft is de procedure voor de gemeente veel arbeidsintensiever en duurder dan een categorale regeling.

- ***De controle en handhaving van de verplichtingen die opgelegd worden aan bijstandsgerechtigden***

Bijstandsgerechtigden krijgen te maken met extra eisen. Zo moeten zij bereid zijn om te verhuizen indien er in de eigen regio geen passend werk voorhanden is, zij moeten voldoen aan gedrag- en kledingvoorschriften en worden verplicht om een tegenprestatie te leveren. De vraag is hoe gemeenten dit moeten gaan controleren en handhaven omdat zij hiervoor in de meeste gevallen afhankelijk zijn van de informatie van derden (werkgevers).

- ***Mutaties in de gezinssamenstelling***

Het bijstandsbestand kent jaarlijks grote wisselingen door veranderingen in de samenstelling van de huishoudens. Dit wordt door de voorgestelde maatregelen alleen maar meer omdat ook andere doelgroepen aan de kostendelersnorm onderworpen zullen worden. Gemeenten zullen - naast het doorvoeren van de mutaties - in de nieuwe situatie ook veel tijd kwijt zijn aan het herberekenen van de individuele uitkeringsrechten. Dit beperkt zich niet tot de gemeenten maar heeft ook betrekking op de SVB voor de uitvoering van ANW en AOW.

Voor meer informatie

Jeannette de Ridder: beleidsmedewerker Werk en Inkomen, 070 -373 8825, Jeannette.deRidder@vng.nl

Eric de Rijk: senior adviseur public affairs, 070 373 8352, Eric.deRijk@vng.nl